

OBSAH

Předmluva ke čtvrtému vydání	12
O autorech	14
Seznam použitých zkratk	16
Soupis právních předpisů v platném znění	17

Díl 1 Legislativa

KAPITOLA 1	Základní právní rámec poradenských služeb ve škole a poskytování poradenské pomoci školy	22
1.1	Shrnutí v kontextu novel právních předpisů	22
1.2	Základní právní předpisy: poskytování poradenských služeb ve škole a poskytování poradenské pomoci školy	23
1.3	Základní právní předpisy: povinnost pedagogických pracovníků	25
1.4	Základní právní předpisy: právo na poskytování poradenských služeb a poradenské pomoci školy	25
KAPITOLA 2	Základní právní rámec poradenských služeb a poradenské pomoci poskytovaných ve školském poradenském zařízení ..	26
2.1	Shrnutí v kontextu novel právních předpisů	26
2.2	Základní právní předpisy: poskytování poradenských služeb a poskytování poradenské pomoci školským poradenským zařízením	27
2.3	Základní právní předpisy: povinnost pedagogických pracovníků	27
2.4	Základní právní předpisy: právo na poskytování poradenských služeb a poradenské pomoci školským poradenským zařízením	28
KAPITOLA 3	Poskytování poradenských služeb a poradenské pomoci ve školách	28
3.1	Pedagogičtí pracovníci poskytující poradenské služby ve škole a poradenskou pomoc školy	28
3.1.1	Shrnutí v kontextu novel právních předpisů a metodického výkladu	28
3.1.2	Předpoklady výkonu činnosti učitele mateřské školy	29
3.1.3	Předpoklady výkonu činnosti výchovného poradce	31

	3.1.4	Předpoklady výkonu činnosti školního metodika prevence	32
	3.1.5	Předpoklady výkonu činnosti psychologa	33
	3.1.6	Předpoklady výkonu činnosti speciálního pedagoga	34
	3.1.7	Předpoklady výkonu činnosti školského logopeda	36
	3.1.8	Předpoklady výkonu činnosti sociálního pedagoga	37
	3.1.9	Činnost výchovného poradce a některé pracovní právní souvislosti	38
	3.1.10	Činnost školního metodika prevence a některé pracovní právní souvislosti	40
KAPITOLA 4		Poskytování poradenských služeb ve škole	42
	4.1	Shrnutí v kontextu novel právních předpisů	42
	4.2	Základní charakteristika a přehled poradenských služeb ve škole	43
	4.2.1	Aspekty poskytování poradenských služeb ve škole	43
	4.2.2	Účel poskytování poradenských služeb ve škole	44
	4.2.3	Pravidla poskytování poradenských služeb ve škole	45
	4.2.4	Příjemci poskytování poradenských služeb ve škole	46
	4.2.5	Pedagogičtí pracovníci poskytující poradenské služby ve škole	46
	4.2.6	Podmínky poskytování poradenských služeb ve škole	48
	4.3	Standardní činnosti pedagogických pracovníků	52
	4.3.1	Standardní činnosti učitele mateřské školy	52
	4.3.2	Standardní činnosti speciálního pedagoga v mateřské škole	53
	4.3.3	Standardní činnosti psychologa v mateřské škole	55
	4.3.4	Standardní činnosti školského logopeda v mateřské škole	56
	4.3.5	Standardní činnosti výchovného poradce	57
	4.3.6	Standardní činnosti školního metodika prevence	60
	4.3.7	Standardní činnosti psychologa	62
	4.3.8	Standardní činnosti školního speciálního pedagoga	64

	4.3.9 Standardní činnosti školského logopeda	67
	4.3.10 Standardní činnosti sociálního pedagoga	70
	4.4 Zahájení poskytování poradenských služeb ve škole ...	73
	4.5 Bezplatné poskytování poradenských služeb ve škole ..	74
	4.6 Dokumentace	74
	4.6.1 Dokumentace mateřské školy	74
	4.6.2 Dokumentace základní školy, střední školy, případně vyšší odborné školy	75
KAPITOLA 5	Poskytování poradenské pomoci ve škole	76
	5.1 Shrnutí v kontextu novel právních předpisů	76
	5.2 Poradenská pomoc školy jako podpůrné opatření	77
	5.3 Přehled podpůrných opatření poskytovaných dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami	80
	5.4 Podíl školy na poskytování podpůrných opatření prvního stupně dětem, žákům, studentům se speciálními vzdělávacími potřebami	81
	5.5 Podíl školy na poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami	86
	5.6 Některá specifika poskytování vzdělávání žáků a studentů podle individuálního vzdělávacího plánu ..	91
	5.7 Podíl školy na vzdělávání nadaného a mimořádně nadaného dítěte, žáka nebo studenta	98
KAPITOLA 6	Poskytování poradenských služeb a poradenské pomoci školským poradenským zařízením	100
	6.1 Shrnutí v kontextu novel právních předpisů	100
	6.2 Typy školských poradenských zařízení a jejich činnost ..	101
	6.2.1 Typy školských poradenských zařízení	101
	6.2.2 Činnost pedagogicko-psychologické poradny zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí	101
	6.2.3 Činnost pedagogicko-psychologické poradny, která není zřizovaná krajem, obcí nebo svazkem obcí	104
	6.2.4 Činnost speciálně pedagogického centra	105
	6.3 Poskytování poradenských služeb ve školském poradenském zařízení	109
	6.3.1 Aspekty poskytování poradenských služeb ve školském poradenském zařízení	109
	6.3.2 Účel poskytování poradenských služeb ve školském poradenském zařízení	110
	6.3.3 Pravidla poskytování poradenských služeb ve školském poradenském zařízení	110

6.3.4	Příjemci poskytování poradenských služeb ve školském poradenském zařízení	111
6.3.5	Pedagogičtí pracovníci a další pracovníci poskytující poradenské služby ve školském poradenském zařízení	112
6.3.6	Podmínky poskytování poradenských služeb ve školském poradenském zařízení	115
6.3.7	Dokumentace školského poradenského zařízení	119
6.4	Poskytování poradenské pomoci školským poradenským zařízením	120
6.5	Podíl školského poradenského zařízení na poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami	122
6.6	Podíl školského poradenského zařízení na vzdělávání žáka nebo studenta se speciálními vzdělávacími potřebami podle individuálního vzdělávacího plánu	125
6.7	Podíl školského poradenského zařízení na vzdělávání nadaného a mimořádně nadaného žáka nebo studenta	125
KAPITOLA 7	Metodické pokyny, doporučení, informace spojené s poskytováním poradenských služeb ve škole	127
KAPITOLA 8	Závěrem	129
Díl 2 Výchové poradenství jako odborná oblast		131
KAPITOLA 1	Historie poradenských služeb ve světě a u nás	132
KAPITOLA 2	Kvalifikační předpoklady výchovného poradce a dalších odborníků	134
KAPITOLA 3	Standardy kurzů pro výchovné poradce, možnosti dalšího vzdělávání v souvislosti s aktivitami výchovného poradce	137
KAPITOLA 4	Status výchovného poradce v systému školy	139
KAPITOLA 5	Kontroverze rolí (učitel, výchovný poradce, kolega)	142
KAPITOLA 6	Výchovný poradce jako facilitátor komunikace s dalšími odborníky	145
KAPITOLA 7	Konzultační model v poradenství	149
KAPITOLA 8	On-line poradenství	151
KAPITOLA 9	Etické zásady práce výchovného poradce	153
KAPITOLA 10	Informovaný souhlas při poradenství u dětí	158
KAPITOLA 11	Psychohygienu – <i>burnout</i>	160
KAPITOLA 12	Psychohygienu učitele a výchovného poradce	163
	Dělení podle druhu vedení relaxace	167
	Dělení podle obsahového zaměření technik	167
	Dělení podle načasování	168

KAPITOLA 13	Problematika profesní zátěže výchovného poradce	169
	Zdroje pracovního stresu	170
	Psychická zátěž učitele	173
KAPITOLA 14	Aktuální problémy pedagogicko-psychologického poradenství	175
KAPITOLA 15	Pozitivní psychologie	179
KAPITOLA 16	Edukace založená na důkazech	181
KAPITOLA 17	Zdroje pro inspiraci	183
Díl 3 Výchovný poradce a jeho kolegové		185
KAPITOLA 1	Kvalitní učitel	185
KAPITOLA 2	Zapojení dalších učitelů při poradenství žákům a studentům	190
KAPITOLA 3	Sociální pedagog	195
KAPITOLA 4	Informování o činnosti výchovného poradce ve škole	196
KAPITOLA 5	Organizace dalšího vzdělávání učitelů školy	198
	Kde hledat vzdělávací akce pro učitele?	200
KAPITOLA 6	Individuální a skupinové supervize učitelů	201
KAPITOLA 7	Význam práce výchovného poradce pro duševní hygienu kolegů	206
KAPITOLA 8	Reálná i nereálná očekávání od výchovného poradce	208
KAPITOLA 9	Zdroje pro inspiraci	211
Díl 4 Výchovný poradce a žáci, resp. třídy ve škole		213
KAPITOLA 1	Diagnostika v činnosti výchovného poradce	214
	Současné směry v pedagogické a poradenské diagnostice ...	217
	Autentická diagnostika	218
	Portfolio	218
	Dynamická diagnostika	219
	Diagnostika vycházející z výuky (<i>curriculum-based assessment</i>)	221
	Kriteriální testy (<i>criterion-referenced tests</i>)	221
KAPITOLA 2	Diagnostika školní třídy	222
KAPITOLA 3	Diagnostika rodiny	228
KAPITOLA 4	Organizování přípravných kurzů pro předškoláky	232
	Jak koncipovat samotný průběh kurzů?	233
KAPITOLA 5	Vstup dítěte do prvního ročníku základní školy – školní zralost	236
KAPITOLA 6	Vzdělávací problémy – specifické poruchy učení	239
KAPITOLA 7	Lehká vývojová porucha intelektu	243
	Co z uvedeného výkladu vyplývá pro práci výchovného poradce?	248

KAPITOLA 8	Výchovné problémy – ADHD (specifické poruchy chování) ..	249
	Co dělat, pokud se domníváte, že ve třídě máte žáka, který trpí ADHD?	250
	Co znamenají jednotlivé deficity a jak s nimi naložit?	251
KAPITOLA 9	Nesocializovaná a socializovaná porucha chování	259
KAPITOLA 10	Povinná školní docházka u cizinců	261
KAPITOLA 11	Poruchy autistického spektra	262
KAPITOLA 12	Intervence v činnosti výchovného poradce	265
KAPITOLA 13	Záškoláctví	268
	Jaké bývají nejčastější důvody záškoláctví?	269
KAPITOLA 14	Kariérové poradenství	274
KAPITOLA 15	Vytvoření a provádění individuálního vzdělávacího plánu ..	281
KAPITOLA 16	Individuální výchovný plán	283
	Tvorba IVýP	285
	Struktura a náležitosti IVýP	286
KAPITOLA 17	Vstup žáka do víceletého gymnázia	288
	Co dělat, pokud se na výchovného poradce obrátí rodiče, že jejich dítě ve škole selhává?	290
KAPITOLA 18	Přestup žáka do střední školy	292
KAPITOLA 19	Příprava na terciární vzdělávání	296
KAPITOLA 20	Management třídy	300
KAPITOLA 21	Klima školy a třídy	304
KAPITOLA 22	Práce s kolektivem třídy	307
KAPITOLA 23	Seznamovací kurzy	311
KAPITOLA 24	Učit se učit	315
	Jaké postupy lze využít při učení se učit?	316
KAPITOLA 25	Relaxační techniky	321
KAPITOLA 26	Řešení konfliktů	326
KAPITOLA 27	Dlouhodobé onemocnění dítěte	331
	Co může udělat výchovný poradce v případě dlouhodobé nemoci žáka?	333
KAPITOLA 28	Deprese	333
KAPITOLA 29	Vyrovňování se smrtí	337
KAPITOLA 30	Poruchy příjmu potravy	341
KAPITOLA 31	Limity, které není třeba překračovat	344
KAPITOLA 32	Zdroje pro inspiraci	347
Díl 5	Výchovný poradce a rodiče, rodiny žáků	353
KAPITOLA 1	Vedení poradenského rozhovoru	353
KAPITOLA 2	Komunikace výchovného poradce s rodiči	357
KAPITOLA 3	Řešení výchovných problémů s rodiči žáků	360
KAPITOLA 4	Poradenství rodičům v souvislosti se vzděláváním jejich dětí	364

KAPITOLA 8	Výchovné problémy – ADHD (specifické poruchy chování) ..	249
	Co dělat, pokud se domníváte, že ve třídě máte žáka, který trpí ADHD?	250
	Co znamenají jednotlivé deficity a jak s nimi naložit?	251
KAPITOLA 9	Nesocializovaná a socializovaná porucha chování	259
KAPITOLA 10	Povinná školní docházka u cizinců	261
KAPITOLA 11	Poruchy autistického spektra	262
KAPITOLA 12	Intervence v činnosti výchovného poradce	265
KAPITOLA 13	Záškoláctví	268
	Jaké bývají nejčastější důvody záškoláctví?	269
KAPITOLA 14	Kariérové poradenství	274
KAPITOLA 15	Vytvoření a provádění individuálního vzdělávacího plánu ..	281
KAPITOLA 16	Individuální výchovný plán	283
	Tvorba IVýP	285
	Struktura a náležitosti IVýP	286
KAPITOLA 17	Vstup žáka do víceletého gymnázia	288
	Co dělat, pokud se na výchovného poradce obrátí rodiče, že jejich dítě ve škole selhává?	290
KAPITOLA 18	Přestup žáka do střední školy	292
KAPITOLA 19	Příprava na terciární vzdělávání	296
KAPITOLA 20	Management třídy	300
KAPITOLA 21	Klima školy a třídy	304
KAPITOLA 22	Práce s kolektivem třídy	307
KAPITOLA 23	Seznamovací kurzy	311
KAPITOLA 24	Učit se učit	315
	Jaké postupy lze využít při učení se učit?	316
KAPITOLA 25	Relaxační techniky	321
KAPITOLA 26	Řešení konfliktů	326
KAPITOLA 27	Dlouhodobé onemocnění dítěte	331
	Co může udělat výchovný poradce v případě dlouhodobé nemoci žáka?	333
KAPITOLA 28	Deprese	333
KAPITOLA 29	Vyrovňování se smrtí	337
KAPITOLA 30	Poruchy příjmu potravy	341
KAPITOLA 31	Limity, které není třeba překračovat	344
KAPITOLA 32	Zdroje pro inspiraci	347
Díl 5	Výchovný poradce a rodiče, rodiny žáků	353
KAPITOLA 1	Vedení poradenského rozhovoru	353
KAPITOLA 2	Komunikace výchovného poradce s rodiči	357
KAPITOLA 3	Řešení výchovných problémů s rodiči žáků	360
KAPITOLA 4	Poradenství rodičům v souvislosti se vzděláváním jejich dětí	364

KAPITOLA 5	Spolupráce rodiny a školy	368
	Případová konference	372
KAPITOLA 6	Nové modely rodinného uspořádání, s nimiž se ve školách setkáváme	373
	Střídavá péče	373
	Rodiny se stejnopohlavními rodiči	375
KAPITOLA 7	Domácí vzdělávání	376
KAPITOLA 8	Zdroje pro inspiraci	377

Díl 6 Výchovní poradce a spolupracující organizace

KAPITOLA 1	Pedagogicko-psychologické poradny	379
KAPITOLA 2	Střediska výchovné péče	381
KAPITOLA 3	Speciálně pedagogická centra	384
KAPITOLA 4	Orgán sociálně-právní ochrany dítěte	385
	Sociálně-právní ochrana dětí	385
	Činnost a práce orgánů sociálně-právní ochrany dětí	386
	Spolupráce OSPOD s jinými subjekty	388
KAPITOLA 5	Policie ČR	390
KAPITOLA 6	Nestátní neziskové organizace	391
KAPITOLA 7	Zdroje pro inspiraci	394

Díl 7 Dokumentace

KAPITOLA 1	Plán činnosti výchovného poradce	395
KAPITOLA 2	Evidence činnosti výchovného poradce	403
KAPITOLA 3	Individuální vzdělávací plán	406

Přílohy

Individuální pohovor (se žákem, zákonným zástupcem, učitelem)	410
Průběžná individuální práce	411
Záznam o práci se třídou	413
Autoevaluace práce výchovného poradce	415
Konzultační a poradenská činnost	415
Informační a metodická činnost	418
Plán další činnosti výchovného poradce	419
Etický kodex výchovných poradců	420
Adresář středisek výchovné péče	423
Adresář pedagogicko-psychologických poraden	426
Adresář speciálně pedagogických center	436
Různorodé kontakty a tipy	447
Rejstřík	450